

Priprava tal za sajenje in sajenje krompirja

Za sajenje krompirja tla moramo pripraviti tako, da omogoča kakovostno delo sadilca in primerne pogoje za vznik in rast vzniklih rastlin, kar pomeni dobro zračna tla v coni formiranja gomoljev. Tla pred sajenjem krompirja pripravimo do drobno grudičaste strukture do globine 20 cm, kjer se nastavljajo gomolji, pod tem pa je potrebno zagotoviti še dodaten, primerno razrahljan 12-15 cm sloj tal. Osnovna in predsetvena obdelava za sajenje krompirja mora zagotoviti primerne pogoje za sajenje in enakomeren vznik, kar je osnovni pogoj za doseganje visokih pridelkov. Zato se oranje in zaoravanje hlevskega gnoja in druge rastlinske mase priporoča opraviti v jesensko zimskem času, da se do spomladanskega obdobja pred sajenjem lahko naravno sesedejo. Sajenje krompirja brez oranja, kljub temu pa z globinskim rahljanjem, je možno le na dobro strukturnih, zračnih tleh z veliko vsebnostjo humusa in brez veliko rastlinske mase na površini tal, ki bi dodatno ovirala delo sadilca. Tudi v teh primerih je priporočljivo pripravo tal za sajenje opraviti spomladi takoj, ko to talne razmere omogočajo. Če, zaradi pričakovanih slabših vremenskih razmer in nizke temperature tal še sajenja ne bomo opravljali, izvedemo en ali več površinskih prehodov slepe setve, da bi zmanjšali zapleveljenost, sajenje pa opravimo ko se tla do globine 10 cm primerno segrejejo in ne pričakujemo večjih ohladitev.

Gnojenje krompirja

Najvišje pridelke pri pridelavi krompirja dosežemo s kombinacijo organskih in mineralnih gnojil, na tleh z dovolj organske snovi pa tudi samo z uporabo mineralnih gnojil. Organska gnojila (kompost, zreli hlevski gnoj, gnojevka in posevki za zeleni podor, razen zagotavljanja hranil prispevajo k boljši strukturi tal, boljšemu zadrževanju vlage v tleh in segrevanju tal spomladi. Odmerki gnojil so odvisni od založenosti tal, pričakovanega pridelka, lastnosti sort in namena pridelave (pridelava zgornjega krompirja, krompirja za predelavo, pridelava za skladiščenje za ozimnico ali pridelava semenskega krompirja). V praksi pa velja da z 1 t pridelka gomoljev in pripadajoče listne mase odnesemo iz tal 4 kg/ha dušika, 4,3 kg/ha P_2O_5 in 7,4 kg/ha K_2O , oziroma pri pridelku poznega krompirja 50 t/ha 200 kg/ha dušika, 215 kg/ha fosforja in 370 kg/ha kalija. Pri osnovnem gnojenju pred sajenjem je potrebno v celoti pognojiti s fosforjem in kalijem ter polovico potrebnih dušičnih gnojil. Ta je, posebej pri sajenju srednje poznih in poznih sort smiselno dodati pri predsetveni pripravi tal v obliki gnojil s počasnejšim sproščanjem kot so UREA, ENTEC, RIZOVIT, NGOO gnojila in drugo, pred osipavanjem pa opraviti dognojevanje z drugo polovico dušika v obliki KAN-a. Krompir ima velike potrebe po kaliju, ki zelo vpliva na kakovost gomoljev in odpornost na bolezni in manj ugodne vremenske razmere pri pridelavi. Primerna prehrana s fosforjem je zelo pomembna na začetku vegetacije za razvoj koreninskega sistema, boljšo odpornost na nizke temperature, pozneje pa vpliva na vsebnost škroba v gomoljih. V kolobarju pred pridelavo krompirja odsvetujemo apnenje njiv tudi na kisljih tleh, saj obstaja možnost, da bomo pri apnenju, podobno kot pri uporabi svežega hlevskega gnoja pridelali krstav krompir.

Sajenje krompirja

Čas za sajenje krompirja nastopi, ko se tla na globini 10 cm segrejejo nad $8^{\circ}C$ in ohladitve ne pričakujemo več. Vznikle rastline doživijo šok in pomrznejo že pri rahli slani, pri $-1^{\circ}C$. Posevki se večinoma obrasejo, tudi s ponovnim kaljenjem iz obstoječih gomoljev, vendar so ti poganjki manj močni in kljub obraščanju ni možno pričakovati maksimalnih pridelkov. Pri nekaterih sortah pa se pri pozebi pogosto pojavlja gomoljčkasto kaljenje, ko se namesto stebel pojavljajo drobni gomoljčki na

stolonih starega gomolja. V teh primerih pridelka skoraj ni. Zato se v praksi vse bolj uveljavlja sajenje pravilno nakaljenega krompirja na prostem ob koncu marca in v začetku aprila, ko se zemlja dovolj segreje in obstaja manjša nevarnost za pozebo vzniklih posevkov. Pri zgodnjem sajenju posevkov zgodnjih sort krompirja se priporoča dodatno pokrivanje posevkov, ki pod pokrovom zagotovijo za 2-3^oC višjo temperaturo v primerjavi s temperaturo zraka na tleh in tako zmanjšujejo nevarnost zmrzovanja zaradi pomladnih slan.

Površina vegetacijskega prostora pri krompirju in s tem gostota sajenja je odvisna od lastnosti sorte, tipa tal, medvrstni razdalji in klimatskih razmerah, predvsem o zagotavljanju redne oskrbe z vlago (namakanje). Zato se sklop pri pridelavi krompirja lahko giblje med 35.000-60.000 rastlin/ha. Pri zgodnjih sortah je običajno medvrstna razdalja 70 x 35 cm, pri srednje zgodnjih sortah 70 x 30 cm in pri poznih sortah 70 x 35 cm. Če sadimo na medvrstno razdaljo 75 cm ali več se temu primerno zmanjša razdalja v vrsti, da dobimo primerno število rastlin na ha. Večja medvrstna razdalja omogoča bolj kakovostno osipavanje, oziroma tudi pri zelo rodovitnih sortah z velikim številom gomoljev manj nevarnosti za zelene gomolje, ki niso tržni pridelek.

Globina sajenja je odvisna od tipa tal, kakovosti predsetvene priprave, vlažnosti tal v času sajenja in velikosti in oblike gomoljev pri sajenju. Običajno se giblje med 8-12 cm ob pogoju, da je vrh gomolja prekrit s 5-6 cm debelo plastjo tal. Sajenje se opravlja z različnimi tipi sadilnikov. Za sajenje nakaljenega krompirja se priporoča uporaba specialnih sadilnikov, primernih za sajenje nakaljenih gomoljev, pri katerih ne prihaja do lomljenja kalčkov. Sadimo primerno nakaljene gomolje, z močnimi kalčki, pri katerih dolžina kalčka ni večja od 1 cm, saj le tako zagotovimo optimalne pogoje za vznik in zgodnejši pridelek krompirja. Za sajenje v manj primernih razmerah imajo prednost debelejša semena, ki pa predstavljajo tudi večji strošek za seme na površino, saj pri uporabi debelejša semena lahko porabimo tudi 3500 kg/ha semena, pri sajenju zelo drobnega semena pa se potrebna količina semena giblje med 1200 in 1500 kg/ha.

Pripravila:

Draga Zadavec univ.dipl.inž.kmet.

Specialistka za poljedelstvo